

Colecția Viața în Hristos
Pagini de Filocalie

14

Nicolae Kataskepenos

**SFÂNTUL CHIRIL FILEOTUL –
VIAȚA CA FILOCALIE**

Traducere din limba greacă veche
LAURA ENACHE

Studiu introductiv de ÉTIENNE SARGOLOGOS
tradus din limba franceză de FLORENTINA DRĂGULĂNESCU

Ediție îngrijită, note și bibliografie Diac. ILARION M. ARGATU

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreașfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2020

CUPRINS

Studiu introductiv	9
Notă editorială	43
<i>Viața, petrecerea și povestirea în parte a minunilor Cuviosului Părintelui nostru Chiril Fileotul, scrisă de Cuviosul Nicolae Kataskepenos</i>	47
Capitolul 1	
Prolog	49
Capitolul 2	
Copilăria și tinerețea	51
Capitolul 3	
Căsătoria și viețuirea cuviincioasă în aceasta	57
Capitolul 4	
Despre monahism	67
Capitolul 5	
Slujirea timp de trei ani pe o corabie	71
Capitolul 6	
Trăirea unei vieți retrase în propria familie	81
Capitolul 7	
<i>Dă sânge și ia duh</i>	85
Capitolul 8	
Retragerea în locuri pustii pentru rugăciune	87
Capitolul 9	
Despre liniștire și rugăciune	91
Capitolul 10	
Ajutorul dat unei bătrâne	93
Capitolul 11	
Despre milostenie	97
Capitolul 12	
Ospitalitatea arătată unui călător	99
Capitolul 13	
Rănirea și moartea fiicei sale	103
Capitolul 14	
Pelerinaj în fiecare vineri la Vlaherne	109

Capitolul 15	
Nedreapta pedepsire din Neapolis	113
Capitolul 16	
Sfătuirea cu monahul îmbunătățit din Constantinopol	117
Capitolul 17	
Vizita la Ana Comnena	121
Capitolul 18	
Pelerinajul la Hones	127
Capitolul 19	
Cercetarea părintelui său duhovnicesc	133
Capitolul 20	
Pelerinajul la Roma	137
Capitolul 21	
Sfătuitor în mănăstirea întemeiată de fratele său	141
Capitolul 22	
Invazia barbarilor și tunderea în monahism	145
Capitolul 23	
Petrecerea în mănăstire și lucrul de mână	149
Capitolul 24	
Despre primirea străinilor și împotriva monahilor rătăcitori	153
Capitolul 25	
Milostenia și neosândirea aproapelui	159
Capitolul 26	
Darul cunoașterii psalmilor	161
Capitolul 27	
Despre fiul său care s-a făcut monah	165
Capitolul 28	
Întoarcerea la credință a unui armean	169
Capitolul 29	
Despre refugiarea într-o altă mănăstire și neajunsurile petrecerii acolo	175
Capitolul 30	
Vindecări prin apa izvorului de lângă chilia sfântului	187
Capitolul 31	
Tâlcuirea vedeniei unui monah	189
Capitolul 32	
Vindecarea unui bolnav de ptoză	193
Capitolul 33	
Cunoașterea mai dinainte a morții monahului Ioan	197

Capitolul 34	
Vizita lui Constantin Hoirosfactis	199
Capitolul 35	
Vizita lui Eumathios Filokalis	203
Capitolul 36	
Înainte-vederea biruinței împăratului Alexie I Comnenul	213
Capitolul 37	
Mustrarea preotului Manos	215
Capitolul 38	
Sfătuirea unui frate	227
Capitolul 39	
Sfaturi către stareț și frați	231
Capitolul 40	
Despre lăcomia pântecelui	253
Capitolul 41	
Viețuirea smerită în mănăstire	259
Capitolul 42	
Despre lacrimi	265
Capitolul 43	
Felul său de a se lupta cu gândurile	279
Capitolul 44	
Milostenie în vreme de foamete	283
Capitolul 45	
Rugăciuni către Născătoarea de Dumnezeu și către Cinstita Cruce	285
Capitolul 46	
Vizita protostratorului Mihail	289
Capitolul 47	
Vizita împăratului Alexie I Comnenul	307
Capitolul 48	
Împărțirea aurului în timpul unei foamete	319
Capitolul 49	
Sfătuire către Nichifor Kataskepenos să nu-și schimbe mănăstirea	323
Capitolul 50	
Despre soldatul care nu a fost primit de Avva Chiril	329
Capitolul 51	
A doua vizită a împăratului Alexie I Comnenul	331
Capitolul 52	
Sfaturi către un tânăr monah lipsit de discernământ	335

Capitolul 53	
Înșelarea de către demoni	341
Capitolul 54	
Ultimii ani ai vieții	349
Capitolul 55	
Sfârșitul și faptele minunate de după acesta	355
Capitolul 56	
Minunile sfântului	359
Capitolul 57	
Epilog	363
Bibliografie	365
Indice de referințe scripturistice	379

Capitolul 9

Despre liniște și rugăciune

1. Și l-am întrebat pe el: „Avva, ce este isihia și rugăciunea?”. Și mi-a zis: „A nu te ocupa cu cele care nu te privesc, cum spun Părinții. Căci isihia este oprirea din rele și lucrarea poruncilor. Și aceasta înseamnă: *Oprîți-vă și cunoașteți că Eu sunt Dumnezeu*²⁴³. Și nu numai ne conduce pe noi la cunoașterea lui Dumnezeu, ci și la sfânta Lui dragoste. Căci zice: *Cel ce nu Mă iubește nu păzește cuvintele Mele*²⁴⁴. Dar sunt șase „opriri”, cum spun Părinții: prima, de la lucrarea păcatului, a doua, de la un regim care aprinde patimile, a treia, de la amestecarea cu cei care trăiesc fără pază, a patra, de la o îndeletnicire nepotrivită cu viața cea după Dumnezeu, a cincea, de la o existență împrăștiată care risipește mintea în multe, a șasea, a nu avea deloc voie proprie. Noi suntem numiți [ca fiind] cei ce se opresc de la rele, dar care lucrează cele bune. «Iar rugăciunea este, cum spun, înălțarea minții la Dumnezeu»²⁴⁵. «Acesta săvârșește rugăciunea care are pururea primul gând rodind întreg lui Dumnezeu»²⁴⁶. Și aceasta să-ți fie cunoscut ție că «luarea aminte care caută rugăciunea, rugăciune va afla. Căci rugăciunea urmează atenției. Trebuie deci să ne sârguim pentru ea»²⁴⁷. Căci în rugăciune cunoaște omul că Dumnezeu i-a iertat lui păcatele. Când ne înfățișăm înaintea lui Dumnezeu deosebi, fără să ne vadă sau să ne audă cineva, atunci cunoaște sufletul cum este Dumnezeu către el și el către Dumnezeu.

2. Căci sunt șapte moduri și șapte feluri de rugăciune, cum spune avva Anastasie. Între acestea, trei sunt sub frică și osândă. Celelalte patru sunt ale celor mântuiți și au parte în Împărăția

---

²⁴³ Ps. 45, 10.

²⁴⁴ In 14, 24.

²⁴⁵ Evagrie Ponticul, *De oratione*, 35, PG 79, 1173D.

²⁴⁶ Evagrie Ponticul, *De oratione*, 126, PG 79, 1193C.

²⁴⁷ Evagrie Ponticul, *De oratione*, 149, PG 79, 1200A.

lui Dumnezeu. Când omul este cufundat în plăceri, stă la rugăciune ca un osândit, fără de îndrăznire, ca vinovat de moarte. Al doilea mod iarăși este când omul stă înaintea lui Dumnezeu și vorbește cu El ca un datornic. Al treilea mod este diferit de celelalte două, când omul se apropie de Dumnezeu ca un rob. Totuși și robul este sub frică și sub lovituri. Al patrulea mod, când omul stă înaintea lui Dumnezeu ca un simbriaș, liber de robie și așteptând să ia plată prin iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Al cincilea mod, este mai mare decât celelalte patru, când omul stă înaintea lui Dumnezeu și vorbește cu El ca un prieten. Al șaselea mod, mai înalt decât acesta, când are îndrăznire la Dumnezeu, ca fiu. Căci Eu am zis: *Dumnezei sunteți și, toți cei ce vor, fii ai Celui Preaînalt*²⁴⁸. Al șaptelea mod și înaintare, cel mai înalt dintre toate, când omul este făcut frate cu Hristos, Care S-a făcut întâi născut între mulți frați²⁴⁹ credincioși, ca să fie ei moștenitori cu Hristos²⁵⁰, precum strigă Pavel. Dacă cineva este osândit, sau datornic, sau rob, când se roagă, vorbește cu Dumnezeu în frica loviturilor. Nu a devenit liber de păcatele proprii. Dar acolo unde vine Duhul Sfânt, acolo este eliberare din păcate. Căci astfel și Însuși Domnul nostru a poruncit, zicând că: Cel ce Mă iubește păzește poruncile Mele și Eu îl voi iubi pe el și Mă voi arăta lui²⁵¹. Astfel încât semnul adevărat al iertării păcatelor creștinului acesta este: arătarea lui Hristos care are loc în suflet. Căci *fericiți cei curați cu inima că aceia vor vedea pe Dumnezeu*²⁵². Și atât despre acestea”.

---

²⁴⁸ Ps. 81, 6.

²⁴⁹ Cf. Rom. 8, 29.

²⁵⁰ Cf. Rom. 8, 17.

²⁵¹ Cf. In 14, 21.

²⁵² Mt. 5, 8.

Capitolul 10

Ajutorul dat unei bătrâne

1. Dar îi cerceta și pe bolnavi adevăratul ucenic și imitator al lui Hristos și al înțeleptului care zicea: cel ce își astupă urechile lui ca să nu audă pe cei neputincioși, când Îl va chema pe Domnul, nici el nu va fi auzit²⁵³, precum nu era auzit Iov, care zicea: *Nu s-au uitat la mine cei de aproape ai mei*²⁵⁴, am chemat pe slujitorul meu și nu m-a ascultat²⁵⁵, gura mea a rugat pe femeia mea²⁵⁶, *străin eram pentru ei*²⁵⁷, *căci casa oricărui muritor este pământul*²⁵⁸. Acestea avându-le în minte, a plecat la o bătrână care zăcea de mulți ani și era îngrijită de o fiică de-a ei, și care mai avea o fată care locuia într-un sat la o depărtare de optsprezece mile sau poate și mai mult. Dar i-au adus bătrânei veste despre ea că este pe moarte. Iar ea, întristându-se foarte și tânguindu-se împreună cu fata, voia să o trimită pe ea la sora ei care era pe moarte. Dar fiindcă aceea era tânără, nu îndrăznea, ca nu cumva să i se întâmple ceva dintre cele contrare. Iar cuviosul, mișcat fiind spre compătimire de harul dumnezeiesc care sălășluia în el, zice către bătrână: „Vrei să o însoțesc pe fiica ta în siguranță la sora ei bolnavă?”. Iar ea a răspuns: „Bineînțeles, căci o încredințez pe ea nu unui om, ci unui înger al lui Dumnezeu”. Iar el, fără nici o grijă, a ieșit împreună cu ea și, plecând, au ajuns la bolnavă, prinzând-o încă în viață, iar aceea și-a îmbrățișat cu bucurie sora și, rugându-se împreună cu omul lui Dumnezeu, și-a dat sufletul Domnului. Rămânând cu ea și săvârșind cele leguite, a doua zi a adus-o pe tânără la mama ei. Atât era bărbatul de compătimitor, și milostiv, și iubitor de frați.

---

²⁵³ Cf. Pilde 21, 13.

²⁵⁴ Iov 6, 15.

²⁵⁵ Cf. Iov 19, 16.

²⁵⁶ Cf. Iov 19, 17.

²⁵⁷ Iov 19, 15.

²⁵⁸ Iov 30, 23.

2. Acestea auzindu-le eu de la sfântul, viclean cum eram, am zis: „Oare ce gândeai mergând cu dânsa atâtea mile, mai ales când treceai prin locuri nelocuite? Căci frumusețea mai iute ca săgeata rănește și prin ochi se înfige în inimă”. Și a zis: „Nu atât frumusețea firii face chipul atrăgător, cât dispoziția interioară a celui ce o privește. Crede-mă, nu îmi amintesc nici un singur gând pătimăș să se fi mișcat în mine, ci mi se părea că merg împreună cu unul din copiii mei. Căci acesta este dreptarul curăției, cum spun unii, «simțirea pururea lipită de Dumnezeu»²⁵⁹, «așa cum este dragostea îndrăgostiților pentru cele iubite de ei»²⁶⁰. Și cu adevărat. Căci «cel ce respinge dragostea prin dragoste este curat»²⁶¹. Și eu am zis: „Adevărat. Cel ce se înfrânează atât față de femeia lui, precum tu, și care a primit har să fie împreună cu ea cu nepătimire, cu cât mai mult va fi nepătimitor față de una străină. Dar spune și Sfântul Maxim: «Cel ce este desăvârșit în dragoste și care a ajuns la deplină nepătimire nu mai cunoaște diferență între ceea ce este al lui și ceea ce este al altuia, sau între femeia lui și femeia străină, între un credincios și un necredincios, sau între un rob și unul liber, sau între bărbat și femeie, ci devenind mai presus de tirania patimilor și privind la o singură fire a oamenilor, pe toți îi consideră egali și este dispus față de toți la fel. Căci nu mai este pentru el *elin și iudeu, nici bărbat și femeie, nici rob și liber*²⁶²»,²⁶³ ci *întru toți și toate Hristos*²⁶⁴. Pentru aceea, fericit ești că ai fost învrednicit de o asemenea harismă”. Iar el zice: «Cel ce este în viață încă nu poate fi socotit fericit din pricina neclarității sfârșitului. Cel ce împlinește poruncile impuse și își încheie viața cu nedezmințit sfârșit, acesta poate fi fericit cu toată siguranța»²⁶⁵. Căci a fericit pe cineva și a fi fericit de cineva²⁶⁶ nu este

²⁵⁹ Sf. Diadoh al Foticeei, *Capita centum de perfectione spirituali*, 8, ed. Édouard des Places, pp 87-88.

²⁶⁰ Sf. Ioan Scărarul, *Scala paradisi*, 30, PG 88, 1156C.

²⁶¹ Sf. Ioan Scărarul, *Scala paradisi*, 15, PG 88, 880D.

²⁶² Gal. 3, 28.

²⁶³ Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capita de caritate*, 2, 30, ed. A. Ceresa-Gastaldo, p. 106; PG 90, 993B.

²⁶⁴ Col. 3, 11.

²⁶⁵ Sf. Vasile cel Mare, *Homilia super Psalmos*, 1, 3 [PG 29, 217] în Pseudo Maxim Mărturisitorul, *Loci communes*, 36 [PG 91, 901B], ed. S. Ihm, p. 945.

²⁶⁶ Cf. Sf. Ioan Scărarul, *Scala paradisi*, Scolie la treapta 22, 8, PG 88, 960A.

vrednic de laudă. Și, cugetând cele drepte, nu vorbi pentru a linguși. Căci zice Scriptura: *Cei ce vă fericesc vă rătăcesc pe voi și tulbură calea picioarelor voastre*²⁶⁷. Pe tine dragostea cea după Dumnezeu te face să nu vezi scăderile mele. Este cu neputință să fie prieteni unii cu alții cei ce nu au fost crescuți în aceleași obiceiuri, nici nu au dorit aceleași lucruri, nici nu au socotit aceleași lucruri că sunt bune sau rușinoase. Asemănarea modului de viață sau egalitatea vieții și faptul de a aprecia că aceleași lucruri sunt greșite sau mântuitoare, numai unele ca acestea fac prietenii adevărate și sigure. Acolo unde ceva dintre acestea lipsește, nimic nu le este garantat acestora. În toate celelalte, măsura este cea mai bună, dar în dragoste, cel ce are mai multă este mai iubit de Dumnezeu. Niciodată să nu dorești să dobândești prieten care nu poate să facă bine nici sufletului, nici trupului tău. Căci ne îngrijim mai mult de acele părți ale corpului pe care le socotim că ne sunt mai folositoare spre slujire. Căci nici măslinul nu se vestește pe sine îngrijitorului, ci mai mult îl convinge să-i poarte de grijă aducând roade multe și bune”.

3. În noaptea aceea când a dat-o pe tânără mamei sale, a văzut cuviosul în vis pe o fecioară frumoasă la chip foarte, încinsă cu un veșmânt mai alb decât zăpada. Iar mantia ei acoperea tot pământul de sub cer. Cum a văzut-o, plin de uimire, îi zice: „Doamna mea, cine ești? Și pentru ce ai venit aici?”. Iar ea: „Eu mă numesc Theoharis²⁶⁸ și am venit să te cercetez”. Și odată cu cuvântul, a văzut că l-a îmbrățișat și l-a acoperit cu mantia ei. Iar de la acea negrăită mireasmă pe care a simțit-o deodată, și-a revenit degrab întru sine și s-a aflat plin de bucurie, și veselie, și vioioșie. Căci așa știe Dumnezeu să-i slăvească pe cei ce Îl slăvesc pe El.

---

²⁶⁷ Is. 3, 12.

²⁶⁸ Adică Harul lui Dumnezeu (n. tr.).

Capitolul 25

Milostenia și neosândirea aproapelui

1. A dat odată unsprezece camilafce din lucrul lui de mână unui iubitor de Hristos care se ducea în Anhialos ca să le vândă pe acestea pentru grâu, amintindu-și de cel ce a zis că «pâine în dar nu am mâncat⁵⁹⁵, ci mâinile acestea au slujit mie și celor dimpreună cu mine⁵⁹⁶». Dar acela, de cum a plecat, a uitat de ele să le vândă. Și întorcându-se cu întristare le-a adus pe acestea la el, cerând iertare și mărturisindu-și greșeala. Iar cuviosul zice către el: „Nu este lucrarea ta faptul, ci a lui Hristos al meu. Căci eu am văzut în vis un bărbat frumos la chip și înfricoșat, zicându-mi mie: «Avva Chirile, pentru ce nu mi-ai dat mie camilafcele tale, ci le-ai dat cutăruia? Căci dacă mi le-ai fi dat mie, eu te-aș fi hrănit pe tine fără osteneală». Și eu am zis către el: «Dar tu cine ești, Doamne al meu?» Și el: «Elpidie mă numesc». Și eu iarăși am zis: «Nădăjduiesc în Dumnezeu că dacă nu le socotești pe acestea nevrednice de tine, ție și nu altuia le voi da». Am înțeles, așadar, frate, că nădejdea tuturor și hrănitorul este Dumnezeu. Și nu tu, ci Domnul meu este pricina pentru care tu mi le-ai întors pe acestea”.

2. Minunându-se de aceste cuvinte, iubitorul de Hristos a zis: „Cu adevărat *Dumnezeu toate le lucrează spre binele celor ce-L iubesc pe El*⁵⁹⁷”. Apoi punând metanie și cerând rugăciune de la el, a plecat povestind multora taina. De atunci, oricâte camilafce făcea, le dădea pe acestea săracilor, zicând în sinea lui: „*Dacă cel ce miluiește pe sărac Îl împrumută pe Dumnezeu*⁵⁹⁸, dă și tu ca să primești”. Și dacă termina o camilafcă și nu avea cui să o dea, o arunca pe aceasta dincolo de gardul mănăstirii celor ce treceau

---

⁵⁹⁵ Cf. II Tes. 3, 8.

⁵⁹⁶ Cf. Fapte, 20, 34.

⁵⁹⁷ Rom. 8, 28.

⁵⁹⁸ Pilde 19, 17.

pe acolo. Căci pe toate le-a socotit că sunt pagubă⁵⁹⁹ ca să Te câștige numai pe Tine. Atât își dorea să nu aibă cum își dorește cineva să aibă⁶⁰⁰. Și zicea: „Lucrarea pe jumătate făcută eu nici nu o numesc lucrare. Căci ceea ce este pe jumătate făcut trebuie disprețuit”.

3. Altă dată și-a atârnat în cui haina lui de păr, iar un sărac văzând-o, intrând pe ascuns, a luat-o. Cuviosul fiind afară din chilie, cum l-a văzut pe el intrând înăuntru, s-a ascuns, nevoind să-l rușineze pe fratele. Căci socotea preferabilă trebuința aceluia mai presus de trebuința lui și zicea: „«Un rău străin⁶⁰¹ nu adaugă păcat nou conștiinței noastre, numai să nu îl primim noi cu gânduri rele»⁶⁰². «Cel ce a gustat cele de sus, cu ușurință disprețuiește cele de jos. Iar cel ce nu a gustat, acela se veselește de cele vremelnice»⁶⁰³. Milostenie este să ierți. Sărăcia este inima fără răutate, neagonisirea este lepădarea grijilor. Iar «desăvârșita nepătimire este neagonisirea cea înțelegătoare, la care ajungând mintea, se desparte de cele de aici»⁶⁰⁴. Mi se cuvenea, deci, ca de bunăvoie să o dau cuiva pentru Cel ce a zis: *Cel ce are două haine să dea celui ce nu are*⁶⁰⁵. Dar fiindcă eu nu am ales să împlinesc porunca, l-a trimis pe el Dumnezeu ca să lucreze împreună cu mine altă poruncă ce zice: De la cel care ia lucrurile tale nu cere înapoi⁶⁰⁶. Dar cu adevărat iarăși nu am plinit porunca lui Dumnezeu. Căci haina nu era a mea, ci a iubitorului de Hristos, cel care mi-a dat-o mie”. Atât de smerit în cuget era omul lui Dumnezeu, încât întotdeauna socotea înșelare voia proprie. Și voia să se oprească nu atât asupra faptelor bune, cât asupra defectelor sale. Căci atât virtuțile, cât și păcatele orbesc mintea, unele nu o lasă să vadă cele rele, celelalte nu o lasă să vadă virtuțile.

---

⁵⁹⁹ Cf. Filip. 3, 8.

⁶⁰⁰ Cf. Sf. Diadoh al Foticeei, *Capita centum de perfectione spirituali*, Proemium, 4, ed. Édouard des Places, p. 84.

⁶⁰¹ Adică păcatul altuia (n. tr.).

⁶⁰² Everghetinos, 3, 34, p. 441.

⁶⁰³ Sf. Ioan Scărarul, *Scala paradisi*, 17, PG 88, 928D.

⁶⁰⁴ Avva Talasie Libianul, *De charitate ac continentia, necnon de regimine mentis*, 2, 90 PG 91, 1445C.

⁶⁰⁵ Lc. 3, 11.

⁶⁰⁶ Cf. Lc. 6, 30.

Capitolul 26

Darul cunoașterii psalmilor

1. Când era în lume, cuviosul cânta după Ceaslovul monahilor din Olimp. Dar când a intrat în mănăstire, se sârguia să învețe pe de rost Psaltirea. După ce a învățat jumătate din ea, a dat-o unui sărac care avea nevoie. În noaptea aceea, după ce a rostit jumătate de Psaltire și după ce și-a înălțat rugăciunile către Dumnezeu cu cele cinci sute de metanii pe care avea obiceiul să le facă în fiecare noapte, strângându-se cu sfoară și având răni nesuferite de la ea, s-a întins pe mica rogojină de răchită ca să doarmă. Era supărat pentru că nu a reușit să învețe pe de rost Psaltirea. De cum i s-a părut că a adormit, a venit cineva la el, în haină albă, zicând: „Avva Chirile, pentru ce nu cânti?” . Și el: „Doamne al meu, știe Dumnezeu că am cântat toți psalmii și rugăciunile pe care le știam”. Iar acela zise: „Nu ai cântat Psaltirea”. Și a zis: „Psaltire nu am. Psalmii pe care îi știam, i-am cântat”. Și îi zice lui: „Scoală-te și să cântăm Psaltirea împreună”. Terminând de citit Psaltirea împreună cu el nu numai o dată, ci și de două ori, a plecat de la el. Dar aceasta se întâmpla lui *fie în trup, fie în afară de trup*⁶⁰⁷, și nu știa exact cine era cel care l-a învățat Psaltirea. De atunci o știa atât de bine, încât putea să le tâlcuiască unora cu înțelegeră mulți dintre psalmi.

2. Și zicea: „«Cărțile nu le agonisi ca să stea pe rafturi, ci în inima ta»⁶⁰⁸. Cele pe care prietenii nu îndrăznesc să le sfătuiască împăraților, acestea se află scrise în cărți. «Cărțile sunt monumente memorabile pentru oamenii învățați și monumente funereare pentru cei neînvățați»⁶⁰⁹. Caută să te luminezi cu cuvintele

---

⁶⁰⁷ II Cor. 12, 3.

⁶⁰⁸ Enopides, *Testimonia*, 4, [ed. H. Diels, W. Kranz, *Die Fragmente der Vorsokratiker*, vol. 1, Weidmann, Berlin, ³1951, p. 393] în Pseudo Maxim Mărturisorul, *Loci communes*, 17 [PG 91, 828A], ed.S. Ihm, p. 425.

⁶⁰⁹ Diocles, *Fragmenta*, 6 [ed. P. J. van der Eijk, *Diocles of Carystus: A Collection of the Fragments with Translation and Commentary*, vol. 1, Brill, Leiden, 2000, p. 3] în Pseudo Maxim Mărturisorul, *Loci communes*, 17 [PG 91, 828A], ed.S. Ihm, pp. 425-426.

sănătății mai degrabă prin trude decât prin cărți. Căci ce folos este să știi cele ce trebuie făcute și să nu iei parte la ele? Nici unul. Și mai mare este osânda. Oricine mărturisește dulcețaa cuvintelor lui Dumnezeu, dar nu gustă din ea, unul ca acesta o arată amară⁶¹⁰. Nu este amar cuvântul Celui ce a zis: *Dacă cineva vrea să vină după Mine, să se lepede de sine, adică de odihnele lui, să-și ia crucea lui și să-Mi urmeze Mie*⁶¹¹. Orice virtute la care ajungem este numită cruce, când împlinește porunca Mântuitorului. Cei care, ca mine, nu aleg să citească pentru a pune în fapte cuvintele Sfintei Scripturi, ci ca să lungească vorbele și se opresc numai la înțelesurile simple, în zadar se înfumurează⁶¹². De aceea iubitorul de învățătură trebuie să fie și iubitor de osteneală. Căci simpla cunoștință nu aprinde candela⁶¹³. «Conștiința este o carte naturală. Cel ce o citește pe ea, predându-se făptuirii, primește experiența ajutorului dumnezeiesc»⁶¹⁴. «Căci una este legată prin fire de cealaltă»⁶¹⁵. Când eram copii, părinții noștri ne-au încredințat pedagogului, căutând din toate părțile să nu fim vătămați. Dar când am devenit bărbați, Dumnezeu ne predă conștiinței naturale ca să fim păziți de ea. Dar nu trebuie să disprețuim nicidecum acest paznic, fiindcă atunci ne vom face neplăcuți și lui Dumnezeu, și vinovați în fața propriei conștiințe.

3. Pentru aceea și zice cineva: «Cel ce este înțeleptit fără faptă și care vorbește cuvinte se îmbogățește în nedreptate»⁶¹⁶. Și ostenelele lui, potrivit Scripturii, vor intra în casele străinilor⁶¹⁷. «Nimic nu este mai sărac decât o minte care filosofează cele ale lui Dumnezeu fără Dumnezeu»⁶¹⁸. Căci cel care se arată pe sine

⁶¹⁰ Cf. Sf. Ioan Scărarul, *Scala paradisi*, Scolie la treapta 18, 5, PG 88, 936C.

⁶¹¹ Cf. Mt. 16, 24.

⁶¹² Cf. Sf. Marcu Ascetul, *De lege spirituali*, 87, PG 65, 916C; ed. G.-M. de Durand, p. 96.

⁶¹³ Cf. Ps. 17, 29. Cf. Marcu Ascetul, *De his qui putant se ex operibus justificari*, 7 PG 65, 932A; ed. G.-M. de Durand, p. 132.

⁶¹⁴ Sf. Marcu Ascetul, *De lege spirituali*, 187, PG 65, 928C; ed. G.-M. de Durand, p. 122.

⁶¹⁵ Sf. Marcu Ascetul, *De lege spirituali*, 199, PG 65, 929B; ed. G.-M. de Durand, p. 126.

⁶¹⁶ Sf. Marcu Ascetul, *De lege spirituali*, 197, PG 65, 929A; ed. G.-M. de Durand, p. 126.

⁶¹⁷ Cf. Pilde 5, 10.

⁶¹⁸ Sf. Diadoh al Foticeei, *Capita centum de perfectione spirituali*, 7, ed. Édouard des Places, p. 87.

cunoscător [γνωστικὸν] și nu mai degrabă practic [πρακτικὸν] este bolnav de nesimțire. «Sunt unii care vorbesc cele ale Împărăției, dar nu le lucrează. Și sunt alții care lucrează cele ale Împărăției, dar nu cu pază, nici întru cunoștință. Dar cei în care s-a împlinit cuvântul Mântuitorului: Împărăția cerurilor înlăuntrul vostru este⁶¹⁹, sunt puțini, și rari, și greu de găsit»⁶²⁰. Pentru aceasta Domnul îi fericește pe cei săraci cu duhul⁶²¹. Dar mi se pare mie că numește sărăcie cu duhul smerenia cea de bunăvoie. Un exemplu al acestei smerenii este sărăcia lui Dumnezeu pe care ne-a arătat-o Apostolul, zicând: *Cel ce, bogat fiind, pentru noi a sărăcit, ca noi cu sărăcia Aceluia să ne îmbogățim*”⁶²². Acestea sunt cuvintele cuviosului bărbat. Căci fiind bărbat practic, îndemna să studiem cărțile nu prin vorbe, ci prin fapte. Numai a le citi pe acestea, știi și demonii. Dar atât despre acestea. Noi trebuie să mergem mai departe pe cât ne este cu putință.

---

⁶¹⁹ Cf. Lc. 17, 21.

⁶²⁰ Sf. Ioan Scărarul, *Scala paradisi*, Scolie la treapta 18, 5, PG 88, 936B.

⁶²¹ Cf. Mt. 5, 3.

⁶²² II Cor. 8, 9.